

УДК 811.111'25

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-1-29>

Тамара КИРПИТА,

orcid.org/0000-0002-9941-4312

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри перекладу та іноземних мов

Українського державного університету науки і технологій

(Дніпро, Україна) *t.v.kyrpyta@ust.edu.ua*

Тетяна ДАВИДОВА,

orcid.org/0000-0001-6490-4971

старший викладач кафедри перекладу та іноземних мов

Українського державного університету науки і технологій

(Дніпро, Україна) *t.a.davydova@ust.edu.ua*

Світлана ЛЕВИЦЬКА,

orcid.org/0000-0001-6725-0280

старший викладач кафедри іноземних мов

Українського державного університету науки і технологій

(Дніпро, Україна) *levytska.svitlana@pdaba.edu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ У КІНОСЦЕНАРІЇ ДО МІНІ-СЕРІАЛУ «ПІВНІЧ І ПІВДЕНЬ»

У статті досліджено роль фразових дієслів у сучасній англійській мові, а також особливості їхнього перекладу українською. Фразові дієслова є невід'ємною частиною англомовного спілкування та виражають складні смислові відтінки, зокрема в розмовній мові. На прикладі сценарію британського міні-серіалу «Північ і Південь» (2004) автори розглядають значення і використання фразових дієслів, а також труднощі, з якими стикаються перекладачі при їхньому адаптуванні. Складність фразових дієслів полягає в їхній ідіоматичності, що часто ускладнює розуміння та точне відтворення українською мовою. У статті підкреслено важливість лексико-семантичного аналізу для адекватного перекладу та виявлено особливості позиціонування об'єктів у фразових дієсловах. Також досліджено роль стилістичних аспектів та емоційного забарвлення, що впливає на вибір еквівалентів під час перекладу. Вивчення фразових дієслів з когнітивно-комунікативної точки зору дозволяє краще зрозуміти їхнє місце у мовній картині світу.

Автори аналізують мову як систему, що постійно еволюціонує, що дозволяє виявити зміни у функціонуванні мовних одиниць в умовах синхронії. Основну увагу зосереджено на комунікативно-когнітивних особливостях фразових дієслів, які, порівняно з основними дієсловами, демонструють вищий потенціал для вираження структурної репрезентації знань. З огляду на те, що фразові дієслова є економною формою комунікації, для їхнього коректного використання потрібні мовна і комунікативна компетентність. Розгляд міжкультурних аспектів дозволяє краще зрозуміти особливості їхнього вживання в англомовному середовищі, адже комунікація базується на спільному знанні реальності. У статті підкреслено важливість дослідження лексико-семантичних особливостей фразових дієслів для формування повнішої мовної картини світу, що дозволяє виявити закономірності їхньої семантичної взаємодії й еволюції.

За результатами дослідження встановлено, що фразові дієслова відрізняються від простих дієслів, оскільки дозволяють виражати думки більш точно й виразно. Вони є необхідними для природного спілкування і правильного розуміння англійських текстів. Переклад фразових дієслів потребує особливої уваги, зокрема використання різноманітних трансформацій з урахуванням прагматично-стилістичних аспектів.

Ключові слова: фразові дієслова, переклад, лексико-семантичний аналіз, ідіоматичність, англійська мова, комунікація, стиль.

Tamara KYRPYTA,

orcid.org/0000-0002-9941-4312

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Translation and Foreign Languages

Ukrainian State University of Science and Technologies

(Dnipro, Ukraine) t.v.kyrpyta@ust.edu.ua

Tetiana DAVYDOVA,

orcid.org/0000-0001-6490-4971

Senior Lecturer at the Department of Translation and Foreign Languages

Ukrainian State University of Science and Technologies

(Dnipro, Ukraine) t.a.davydova@ust.edu.ua

Svitlana LEVYTSKA,

orcid.org/0000-0001-6725-0280

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Ukrainian State University of Science and Technologies

(Dnipro, Ukraine) levytska.svitlana@pdaba.edu.ua

PECULIARITIES OF TRANSLATION OF PHRASAL VERBS IN THE SCREENPLAY FOR THE MINI-SERIES “NORTH AND SOUTH”

The article examines the role of phrasal verbs in modern English and the peculiarities of their translation into Ukrainian. Phrasal verbs are an integral part of English-language communication and express complex semantic shades, in particular in spoken language. Using the script of the British mini-series North and South (2004) as an example, the authors discuss the meaning and use of phrasal verbs, as well as the difficulties translators face when adapting them. The complexity of phrasal verbs lies in their idiomatic nature, which often makes them difficult to understand and reproduce accurately in Ukrainian. The article emphasizes the importance of lexical and semantic analysis for adequate translation and reveals the peculiarities of object positioning in phrasal verbs. The role of stylistic aspects and emotional coloring, which influence the choice of equivalents in translation, is also investigated. The study of phrasal verbs from a cognitive-communicative point of view allows us to better understand their place in the linguistic picture of the world. The authors analyze language as a constantly evolving system, which allows us to identify changes in the functioning of linguistic units in synchrony. The main attention is focused on the communicative and cognitive features of phrasal verbs, which, in comparison with basic verbs, demonstrate a higher potential for expressing the structural representation of knowledge. Given that phrasal verbs are an economical form of communication, their correct use requires linguistic and communicative competence. Consideration of intercultural aspects allows us to better understand the peculiarities of their use in the English-speaking environment, since communication is based on a common knowledge of realities. The article emphasizes the importance of studying the lexical and semantic features of phrasal verbs for the formation of a more complete linguistic picture of the world, which allows us to identify the patterns of their semantic interaction and evolution. The study has shown that phrasal verbs differ from simple verbs because they allow expressing thoughts more accurately and expressively. They are essential for natural communication and correct understanding of English texts. The translation of phrasal verbs requires special attention, in particular the use of various transformations taking into account pragmatic and stylistic aspects.

Key words: phrasal verbs, translation, lexical and semantic analysis, idiomatics, English, communication, style.

Постановка проблеми. Фразові дієслова відіграють ключову роль у сучасній англійській мові, кількість і частота їх вживання зростають з новоанглійського періоду до сьогодні. Вони є важливими в газетах, юриспруденції, економіці, але найбільш вживаються в усній мові. Знання фразових дієслів необхідне для повного розуміння англійського спілкування.

Для аналізу було обрано кіносценарій британського міні-серіалу «Північ і Південь» (2004) саме через велику кількість розмовних виразів, адже він повністю складається з реплік персонажів. Ми проаналізували особливості вживання фразових

дієслів у тексті кіносценарію та способи їх перекладу українською мовою.

Аналіз досліджень. Складність і популярність фразових дієслів обумовлені їхнім зв'язком із людським фактором у мові, що надає їм багатшу семантику й особливу стилістичну доречність. Вони витісняють однослівні аналоги, мають ідіоматичний характер, що ускладнює переклад, як у випадках «bring up (виховувати) чи «give up» (здаватися). Їхня гнучкість у розташуванні адвербіального прийменника передбачає можливі інтерпозиції, особливо коли предмет є займенником, як-от «put it on». Багатозначність та експресивність фра-

зових дієслів дозволяють передавати найтонші відтінки почуттів, роблячи висловлювання більш виразними: порівняйте «This weather gets me down» з нейтральним «This weather depresses me».

Важливо вміти розрізняти фразові дієслова й прості дієслова. Тому слід звернути увагу на класифікацію, запропоновану Р. Кортні (Дворецька, 2014: 35–36), яка визначає специфічні ознаки фразових дієслів і поділяє їх на такі типи:

1. Ідіоматичні вислови (дієслово + прислівник / прийменник) на зразок give up.

«*Get away from here!*» (North and South, 2004) – *Забирайся звідси!*

Well, if matters carry on like this you might not have anything left to risk (North and South, 2004). – *Що ж, якщо справи нідуть так і далі, у вас може не залишитися нічого, чим можна було б ризикувати.*

2. Дієслова, які вживаються тільки з певним прийменником або прислівником, як-от rely on, agree to, depend on.

It's been three months now and she's still **insisting on** wearing black. – Минуло вже три місяці, а вона все ще ходить у чорному.

3. Комбінації дієслово + прислівник, які означають майже те саме, що і відповідне просте дієслово, наприклад: hurry up (= hurry), eat up (= eat). У таких сполученнях прислівник лише увиразнює значення дієслова або додає відтінок завершеності чи тривалості до дії, вираженої дієсловом.

– *Where's Higgins?* – *He's finishing off something* (North and South, 2004). – *Де Хіггінс? – Він закінчує якусь роботу.*

I have a very secure chain of evidence that a gentleman walking out with Miss Hale at the station fought with Leonards and may have caused his death (North and South, 2004). – *У мене є дуже надійний ланцюжок доказів того, що джентльмен, який проходить з міс Хейл на станції, побився з Леонардсом і, можливо, став причиною його смерті.*

4. Фразові дієслова, які завжди приймають “it” як додаток: jump to it (= act as quickly and energetically), slug it out (= fight till complete victory).

Eventually they put the Captain and a few of his officers in a boat and let it loose on the open sea (North and South, 2004). – *Врешті-решт вони посадили капітана та кількох його офіцерів у човен і відпустили його у відкрите море.*

I was forced into it (North and South, 2004). – *Я був змушений так вчинити.*

5. Зворотні фразові дієслова, після яких завжди вживається додаток myself, yourself, himself тощо. Наприклад: pride yourself on, lend itself to, avail yourself of.

The novel's complex, imaginative style does not lend itself to translation. – *Складний, образний стиль роману не піддається перекладу.*

Не слід плутати фразові дієслова зі сталими виразами, такими як «step out of line» чи «eat your heart out», які відносяться до фразеологізмів або ідіом. Щоб чітко відрізнити фразове дієслово від звичайного, слід враховувати такі моменти:

1. У фразовому дієслові частка зазвичай має наголос.

2. Частку можна переміщувати в кінець речення.

3. Прислівник не може розділяти дієслово і частку у фразовому дієслові.

Стилістичні аспекти також відіграють важливу роль у перекладі. Дослідники поділяють фразеологічні одиниці, включаючи фразові дієслова, на дві групи:

1. Поєднання без експресивного забарвлення, які вживаються у всіх стилях.

Наприклад: «*Now, Mr. Thornton can't decide between Aristotle and Plato*» (North and South, 2004). – «*Містер Торнтон не знає, кого ж обрати – Аристотеля чи Платона.*»

2. Поєднання з експресивним забарвленням.

Наприклад: «*I know you and your mother feel I've let you down*» (North and South, 2004). – «*Я знаю, ви з мамою думаєте, що я вас підвів.*»

Семантичні особливості фразових дієслів суттєво впливають на переклад. У англійській мові фразові дієслова зазвичай представляють собою ідіоматичні сполучення дієслова і частки, що дозволяє точніше і яскравіше виражати різні характеристики дії або стану.

Під час перекладу англійських фразових дієслів варто пам'ятати про їхню багатозначність. Фразове дієслово слід розглядати як цілісну одиницю, оскільки зміна частки може повністю змінити значення. Наприклад: «to trade on» – отримувати вигоду; «to trade in» – обмінювати стару річ на нову; «to trade off» – обмінювати або жертвувати чимось для досягнення іншої мети.

Українська дослідниця О. С. Воробйова виділяє два способи перекладу англійських фразових дієслів українською мовою (Воробйова, 2018: 207–208):

1. Морфологічний, тобто за допомогою переважно префіксальних дієслів. За спостереженням дослідниці, цей спосіб є більш розповсюдженим, що підтверджує тезу про те, що, незважаючи на різну морфологічну структуру мов, які представляють англійські фразові дієслова й українські префіксальні дієслова, ці одиниці мають схожі дериваційні й семантичні можливості – в першу

чергу, ізоморфну властивість постпозитива й префікса в їхньому складі певним чином модифікувати вихідну дієслівну основу. З іншого боку, така значна кількість префіксів, які можуть виступати відповідниками одного постпозитивного компонента, послідовно підтверджує на словотвірному рівні синтетизм української мови, а також велику схильність англійської мови до полісемії та економії мовних засобів.

Наприклад: *to creep out* – *виповзати*, *to spread out* – *розходитися* (напр., про людей); *to cull out* – *відбракувати тощо*.

It blows away the strands that fly off in the sorting rooms (North and South, 2004). – Воно **видуває** пух, що літає в сортувальнях.

I went to work in a draper's shop and my mother managed so that I could put three shillings aside a week (North and South, 2004). – Я **нішов працювати до торговця мануфактурними товарами**. Мати навчила мене **відкладати** три шилінги щотижня.

2. Синтаксичний спосіб перекладу фразових дієслів за допомогою словосполучень, що застосовується у випадках, коли фразові дієслова розглядаються як словосполучення, в яких пост-позитив виявляє яскраво виражену прислівникову природу, а також коли в семантиці вихідного дієслова містяться додаткові семи адвербіального або кваліфікативного характеру, наприклад: *to freeze out* – *вмирати від холоду*, *to cry out* – *висловлювати сильний протест*.

I'll see myself out (North and South, 2004). – Я **сам знайду вихід**.

Mother and son and daughter lived on nothing for years so that the creditors could be repaid, long after they'd given up any hope of settlement (North and South, 2004). – Мати з сином та донькою **бідували** багато років, намагаючись віддати борги, і лише згодом у них з'явилася хоч якась надія на провіток.

I broke a needle into my finger (North and South, 2004). – Я **добряче вколола** палець голкою.

Правильний переклад англійських фразових дієслів напряму залежить від контексту, в якому вони використовуються, що передбачає відповідне тлумачення описаних дій.

Наприклад:

He is a little grey, but he's very well set up (North and South, 2004). – Він трохи сивий, але дуже добре **влаштований**.

The government must take harsh measures against those who set themselves up in opposition to its authority, especially at sea, where the captain must expect extra support so far from home (North and South, 2004). – Уряд повинен **вживати жорстких заходів проти тих, хто виступає проти його**

влади, особливо на морі, де капітан може розраховувати на додаткову підтримку так далеко від дому.

Якщо ж неможливо перекласти фразове дієслово за допомогою відповідного українського префікса або звичайного дієслова, тоді використовують доповнення, тобто передають значення фразового дієслова описовим шляхом.

This house must be £30 a year, and there's not much coming in from what I heard (North and South, 2004). – За дім, певне, не менше 30 фунтів за рік **віддавати треба, а дохід, як я чула, у них невеликий**.

Мета дослідження – проаналізувати способи відтворення фразових дієслів при перекладі художніх текстів з англійської мови на українську. Досягнення мети передбачає вирішення наступних завдань:

- 1) розглянути особливості побудови кіносценарію та проблеми його перекладу;
- 2) визначити проблеми та особливості перекладу фразових дієслів;
- 3) дослідити способи відтворення фразових дієслів при перекладі з англійської мови на українську у кінотексті.

Виклад основного матеріалу. Прислівник чи прийменник як невід'ємна частина дієслова надає його значенню певного відтінку (*speak* – говорити, *speak up* – говорити голосно) або повністю його змінює (*tell* – казати, *tell apart* – відрізнати). Дієслово «розмовляти», наприклад, має численне та в семантичному плані неоднорідне словотворче гніздо. Англійськими еквівалентами багатьох похідних від «говорити», є такі фразові дієслова:

- a. висловлюватися – *say out* (to express (something), *finish speaking* (something fully or honestly));
- b. проговорити (провести час за розмовою) – *speak for* (to go on talking for a certain length of time) або *talk away* (to spend time in talking);
- c. вмовляти – *talk into* (to persuade (someone) into (action or doing something) by talking);
- d. відговорити (переконати) – *talk out of* (to persuade (someone) against (an action or doing something));
- e. заговорити (стомити розмовою) – *talk off* (talk one's head off) (to speak at great length);
- f. обговорити – *talk over* (to consider (a matter) at length (with someone else));
- g. проговоритися – *breathe of* (to speak (something) when one should not).

Правильний переклад англійських фразових дієслів також залежить від контексту, в якому вони використовуються. А щоб влучно і ясно

перекласти, коли дослівний переклад не коректний, перекладач використовує трансформаційну модель перекладу. В процесі перекладу фразових дієслів як на граматичному, так і на лексичному рівнях відбуваються певні трансформації.

Основними типами трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу фразових дієслів, є наступні перекладацькі прийоми: вибір варіантного відповідника, контекстуальна заміна, конкретизація та генералізація.

Вибір варіантного відповідника найчастіше використовується для перекладу фразових дієслів. Нерідко перекладачеві доводиться здійснювати вибір оптимального відповідника, детально вивчаючи ширший контекст, беручи до уваги умови написання тексту, позицію автора оригіналу, історичне тло тощо.

Наприклад:

Put that pipe out! (North and South, 2004) – Гаси люльку!

We put up Frances Street, in Princeton. Behind Golden Dragon. – Ми **розташувалися** на Френсіс-стріт, у Принстоні. Позаду «Золотого Дракона» (North and South, 2004).

Watch out, lass! (North and South, 2004) – **Обережно**, кралечко!

He's not here, if you've come to crow over him (North and South, 2004). – Його тут немає, якщо Ви прийшли **позловішатися** над ним.

Контекстуальна заміна – це така лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення перекладеного слова, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу:

Put him down. He's one of ours, isn't he? (North and South, 2004) – Бачили його? Це ж один з наших, чи не так?

We need to show 'em we know what they're up to (North and South, 2004). – Нам слід показати, що ми знаємо, **до чого усе це**.

If I turn out, we'll not be able to live on five shillings strike pay from the union (North and South, 2004). – Якщо я **страйкуватиму**, ми не виживемо на профспілкові п'ять шилінгів.

First, the men threatened to turn out if I didn't install it (North and South, 2004). – Спершу люди погрожували **звільненнями**, якщо я його не встановлю.

У двох останніх прикладах спостерігаємо, як одне і те ж саме фразове дієслово перекладається по-різному з врахуванням контексту.

Як зазначає В. І. Карабан, «прийом **конкретизації** полягає в тому, що перекладач вибирає для перекладу в оригіналі слово з більш конкретним значенням у мові перекладу». Таким чином, слова із загальним значенням в оригіналі можуть відповідати кільком більш конкретним словам у перекладі. Тому використання таких же загальних слів у перекладі може не підходити для опису конкретної ситуації (Карабан, 2004: 113). Наприклад:

If he won't deal with me, I'll have to deal with him (North and South, 2004). – **Навіть якщо він не захоче говорити** зі мною, мені доведеться **поговорити** з ним.

Here, we wait to be asked into someone's parlour before we charge in (North and South, 2004). – Але у нас треба **дочекатися запрошення**, перш ніж **зайти у дім**.

При перекладі фразових дієслів у цьому реченні було застосовано конкретизацію й контекстуальну заміну.

При перекладі з англійської мови українською найчастіше підлягають конкретизації лексеми без внутрішньої диференційованості, такі як to be, to say, to tell, to go, to come, to leave, to arrive etc.

При перекладі фразових дієслів можна використовувати **генералізацію**, яка є протилежною конкретизації. Цей прийом передбачає заміну слова оригіналу з більш вузьким значенням на слово у перекладі з ширшим значенням. В. І. Карабан стверджує, що застосування прийому генералізації може призводити до певної втрати інформації, і використовувати її слід обачно (Карабан, 2004: 113).

He has thrown away his position in society and brought us all down with him (North and South, 2004). – Він **відмовився** від свого становища в суспільстві і **потягнув** нас усіх за собою.

Лексичне додавання. Іноді для того, щоб правильніше і зрозуміліше передати зміст вихідного матеріалу, у перекладача може виникнути потреба ввести кілька додаткових слів.

Here, we wait to be asked into someone's parlour before we charge in (North and South, 2004). – Але у нас треба **дочекатися запрошення**, перш ніж **зайти у дім**.

Aye, crawl away on your belly! (North and South, 2004) – А ти повзи звідси і більше не повертайся

It's not about Frederick? (North and South, 2004) – Йдеться ж не про Фредеріка?

I was forced into it (North and South, 2004). – Я був змушений так вчинити.

Come on, I think it's a beautiful story (North and South, 2004). – Ну ж бо, я люблю усілякі цікаві історії.

Прийом опущення є протилежністю лексичним додаванням у перекладі. Він полягає у виключенні семантично зайвих елементів з тексту перекладу, оскільки їх значення можна легко відтворити з контексту.

*I dare say a gentleman has not had to see 300 corpses **laid out** on a hillside as I did last May* (North and South, 2004). – *Припущу, що джентльмену не варто було б споглядати 300 обвуглених тіл на пагорбі, як оце довелося мені минулого травня.*

*And then when she returned from the ball she remembered to **look in** on me* (North and South, 2004). – *А тоді, коли вона повернулася з балу, вона не забула про мене.*

Проаналізуємо переклад фразових дієслів у кіносценарії міні-серіалу «Північ і Південь», виконаний телеканалом Тоніс. У випадках, коли переклад здавався невдалим, було запропоновано власний варіант перекладу. Отже, у тексті сценарію було виявлено такі типи фразових дієслів в залежності від їх значення:

1. Поєднання, смисл яких не складається зі значень дієслів та пост-позитивів: settle on, look for, come on, cover to, irritate to, keep up, let down, give up.

*John will have to be more modern in his ideas if he's to **keep up*** (North and South, 2004). – *Джону доведеться бути більш сучасним у своїх ідеях, якщо він **хоче йти в ногу з часом.***

*I know you and your mother feel I've **let you down*** (North and South, 2004). – *Я знаю, ви з мамою думаєте, що я вас **підвів.***

You wouldn't give us up (North and South, 2004). – *Ти б нас не видав.*

*You're in this world to **bring us down** - your family, the union...* (North and South, 2004) – *Ти в цьому світі, щоб **занапастити** нас - свою сім'ю, профспілку...*

Well, I can't do without them altogether (North and South, 2004). – *Ну, я зовсім не можу без них обійтися.*

I can't make him out (North and South, 2004). – *Я не можу його розкусити.*

2. Поєднання, в яких пост-позитив має абстрактне похідне значення, зв'язок якого з первинним відчувається: lean over, climb into, look at, stand beside, settle down, lead to, be thankful to, speak of, live on.

*When you're all **fired up**, you remind me of Master Frederick* (North and South, 2004). – *Коли ви **в запалі**, ви нагадуєте мені пана Фредеріка.*

*Henry, I'm **counting on** you* (North and South, 2004). – *Генрі, я **розраховую** на тебе.*

*Yes, he's married now. **Settled down** in Cadiz* (North and South, 2004). – *Так, він вже одружений. **Оселівся** в Кадісі.*

*No, though the price of food **goes up** all the time* (North and South, 2004). – *Ні, хоча ціни на продукти **ростуть** постійно.*

*Won't you need money **to live on**?* (North and South, 2004) – *Вам не потрібні гроші **на життя**?*

Look back! Look back at me! (North and South, 2004) – ***Озирніся! Подивись** на мене!*

3. Поєднання, в яких постпозитив тільки підкреслює або підкріплює значення дієслова: run round, search for.

*The last time I saw you, you were eight, **running round** Helstone with your brother* (North and South, 2004). – *Востаннє я бачив тебе, коли тобі було вісім років, і ти **бігала** з братом **по** Хелстоуну.*

*I thought they would **break down** the door and murder us all!* (North and South, 2004) – *Я думала, що вони **виламають** двері і **вб'ють** нас усіх!*

4. Поєднання, в яких постпозитив має своє первинне конкретно-просторове значення: sit down, get through, put on, mix with, joke about, work in, agree with, come to, be dressed in, fall on, contend with, say to, repeat by, give a quick look.

*The strikers have frightened them so that they don't dare work and we don't dare **let them out*** (North and South, 2004). – *Страйкарі залякали їх так, що вони не наважуються працювати, а ми не наважуємося їх **випускати.***

*I know there's suffering, and I know there are cruel and greedy masters, but surely it would be better for people of goodwill on both sides to **sit down** and share ideas of how to do God's will, to live together in peace and harmony* (North and South, 2004). – *Я знаю, що є страждання, і я знаю, що є жорстокі і жадібні господарі, але, звичайно, було б краще, якби люди доброї волі з обох сторін **сіли** і спільно порадилися, як виконати Божу волю, щоб жити разом у мирі та злагоді.*

*When I get married, I want to wake up on a sunny day, **put on** my favourite dress and just walk to the church* (North and South, 2004). – *Коли я виходитиму заміж, я хочу прокинутися сонячного дня, **одягтися** в улюблену сукню і **пройтися** до церкви.*

*My brother has imported hands from Ireland. They're **huddled up** in the top room* (North and South, 2004). – *Мій брат привіз робітників з Ірландії. Вони **скупчилися** у верхній кімнаті.*

*I'm sure she will **take you from** me* (North and South, 2004). – *Я впевнена, що вона **забере** тебе у мене.*

5. Поєднання, в яких постпозитив може вносити новий видовий відтінок у зміст фразового дієслова, які у свою чергу поділяються на наступні групи:

а) доконаний: speak with, be averse to, settle down at: *Thornton, I must **speak with** you* (North and South, 2004). – Торнтоне, я маю з тобою **поговорити**.

*Mama is seeing to their food and John is trying to **calm them down*** (North and South, 2004). – Мама стежить за їжею, а Джон намагається їх **заспокоїти**.

б) термінативний, що означає припинення незакінченої дії: go on:

*They're in there somewhere! **Go on! Go on, lads!** We'll find 'em!* (North and South, 2004) – Вони *десь там! **Вперед! Вперед, хлопці! Ми їх знайдемо!***

*The strike's **been going on** too long* (North and South, 2004). – Страйк **триває** надто довго.

в) дюративний або тривалий: walk past, get past, remain behind, leave behind:

*They'll have to be clever to **get past** me* (North and South, 2004). – Їм доведеться бути дуже хитрими, щоб **проскочити** повз мене.

*How much harder now for those of us who are **left behind** to mourn* (North and South, 2004). –

*Наскільки важче тепер оплакувати його тим з нас, кого він **покинув**.*

Висновки. У дослідженні виявлено, що найбільш вживані постпозитиви фразових дієслів руху — to, out, down, through, at, in та on. Трикопонентні дієслова (наприклад, «to look forward to») використовуються рідше. Найчастіше вживані фразові дієслова, такі як «to sit down» та «to look at», є стилістично нейтральними. Дослідження показало, що прислівники є продуктивнішими для утворення фразових дієслів (36%), ніж прийменники (21%).

Аналіз кіносценарію «Північ і Південь» продемонстрував, що фразові дієслова надають тексту експресію та емоційність, підкреслюючи багатозначність та ідіоматичність. У перекладі фразові дієслова найчастіше передавалися еквівалентами або близьким підбором, наприклад, «to speak with» як «говорити з». У деяких випадках застосовувалася конкретизація та генералізація для точнішого передання значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воробйова О. С. Особливості передачі англійських фразових дієслів українською мовою. *Technology, Engineering and Science* – 2018 : зб. наук. пр. за матеріалами I Міжнар. наук.-практ. конф. Полтава : ПолтНТУ, 2018 С. 206–208.
2. Дворецька І. В. Особливості перекладу фразових дієслів українською мовою. *Advanced education*. 2014. Вип. 2. С. 34–39.
3. Карaban В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
4. North and South : Episodes with Scripts. 2004. URL : https://subslikescript.com/series/North__South-417349

REFERENCES

1. Vorobiova O. S. (2018) Osoblyvosti peredachi anhliiskykh frazovykh diiesliv ukrainskoiu movoiu. [Peculiarities of rendering English phrasal verbs into Ukrainian] *Technology, Engineering and Science* – 2018 : zb. nauk. pr. za materialamy I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Poltava : PoltNTU, 206–208. [in Ukrainian].
2. Dvoretzka I. V. (2014) Osoblyvosti perekladu frazovykh diiesliv ukrainskoiu movoiu. [Features of translation of phrasal verbs into Ukrainian] *Advanced education*. Vyp. 2, 34–39. [in Ukrainian].
3. Karaban V. I. (2004) Pereklad anhliiskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy. [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems] Vinnytsia : Nova knyha, 576 s. [in Ukrainian].
4. North and South : Episodes with Scripts. 2004. URL: https://subslikescript.com/series/North__South-417349